

ÜTKÖZÉS DETEKTÁLÁS 2D JÁTÉKOKBAN

MILEFF PÉTER

Miskolci Egyetem, Informatikai Intézet, Általános Informatikai Tanszék
peter.mileff@uni-miskolc.hu

BEDNARIK LÁSZLÓ

Miskolci Egyetem, Informatikai Intézet, Általános Informatikai Tanszék
laszlo.bednarik@uni-miskolc.hu

Absztrakt: Az ütközésérzékelés a játékfejlesztés egyik alapvető aspektusa, mivel lehetővé teszi, hogy a játékobjektumok reális és intuitív módon „kommunikáljanak” egymással. A 2D-s játékokban az ütközésérzékelés általában a játékobjektumok befoglaló dobozai vagy alakzatai közötti átfedések ellenőrzésével történik. Azonban a játékok bonyolultabbá válásával kifinomultabb algoritmusok és technikák fejlődtek ki. Jelen cikk áttekintést nyújt a játékokban a 2D ütközések érzékelésére használt különféle algoritmusokról és technikákról. Bemutatásra kerülnek a különböző megközelítések előnyei és hátrányai, mint például a koordináta tengelyekkel párhuzamos befoglaló doboz (AABB), az orientált befoglaló doboz, az elválasztó tengelyek elmélete (SAT) és más hasznos technikák. Ezenkívül megvitatjuk a megközelítések kihívásait és korlátait, és útmutatást adunk a megfelelő megközelítés kiválasztásához a konkrét igények és korlátok alapján.

Kulcsszavak: *ütközésérzékelés, befoglaló doboz, SAT*

1. Bevezetés

A modern játékfejlesztés egy dinamikus és gyorsan fejlődő terület, amely magában foglalja a legmodernebb interaktív élmények létrehozását a játékosok számára a platformok és eszközök széles skáláján. A hardver- és szoftvertechnológia fejlődésével a játékfejlesztők most olyan hatékony eszközökhöz és motorokhoz férhetnek hozzá, amelyek lehetővé teszik számukra, hogy rendkívül valóságos grafikát, magával ragadó hangzásvilágot és kifinomult játékmechanikát hozzanak létre. A modern játékfejlesztés egyik fő trendje a többplatformos fejlesztés térnyerése, amely lehetővé teszi a játékok több eszközön és platformon történő lejátszását, beleértve a konzolokat, PC-ket és mobileszközöket. Ez új lehetőségeket nyitott meg a játékfejlesztők előtt, hogy szélesebb közönséget érjenek el, és olyan innovatív játékelményeket teremtsenek, amelyeket a játékosok számos eszközön élvezhetnek [2].

A játékfejlesztés egyik fontos aspektusa az ütközésérzékelés, amely az a folyamat, amely érzékeli, ha egy játékvilágban két vagy több objektum érintkezik vagy metszi egymást [1]. Az ütközésérzékelés elengedhetetlen a valóságos és magával ragadó játékelmény megteremtéséhez. Legyen szó első személyű lövöldözős játékról, versenyjátékról, platformerről vagy kirakós játékról, az ütközésérzékelést használják annak

biztosítására, hogy a játékvilág az elvárásoknak megfelelően viselkedjen, és a játékosok értelmes módon kommunikálhassanak tárgyakkal és karakterekkel.

Az ütközésérzékelés a modern játékfejlesztésben összetett folyamat, amely követeli mind a játékvilágban lévő tárgyak fizikai tulajdonságainak, mind a viselkedésük szimulálására használt számítási technikák mély megértését [3]. Az ütközésérzékelésnek többféle megközelítése létezik, mindegyiknek megvannak a maga erősségei és gyengeségei.

A cikk központi témája és célja, hogy áttekintést adjon a legfontosabb technikákról, amelyek elengedhetetlenek egy kétdimenziós játék létrehozásához. A gyakorlati szempontból bemutatott algoritmusok segíthetik az ütközésérzékelés hatékony megvalósítását.

2. Ütközésetektálás

A játékprogramokban alapvető fontosságú az objektumok kölcsönhatásának kezelése, vagyis annak meghatározása, hogy két objektum mikor ütközik vagy érintkezik egymással. Ez az elv nem csupán a játékokra jellemző, hanem például a menüelemek egérrel való kiválasztásakor is alkalmazzuk. A számítógépes játékok esetében az interakciók pontos érzékelése különösen fontos, mivel a játékelmény nagymértékben ezen interakciók alapján alakul ki. Például egy akciójátékban a lövedék eltalálhatja az ellenfelet, vagy megakadályozhatja, hogy a főhős áthaladjon a labirintus falán.

Az ütközésvizsgálat lényege, leegyszerűsítve, az, hogy algoritmusok segítségével meg kell határozni, hogy két vagy több objektum kétdimenziós képe átfedi-e egymást. Pontosabban, azt kell ellenőrizni, hogy van-e olyan pixel az egyik objektumban, amely átfedi a másik objektum pixelét.

A játékfejlesztés során fontos döntést kell hozni az ütközésetektáló rendszer kiválasztásáról. Ez nem mindig egyszerű, mivel a játékok interakciói gyakran komplexek, és sokszor előre nem látható problémákat rejthetnek. Az alkalmazott modell azonban jelentős hatással van a fejlesztési időre és a játékelményre. Alapvetően az alábbi két csoportba sorolhatjuk az ütközésetektáló rendszereket [4] [5] [6]:

- **Pixelalapú ütközésvizsgálat:** az ütköző objektumokhoz tartozó képek pixeljeinek átfedését vizsgálja. Precíz, valós ütközést képes érzékelni
- **Befoglaló objektum alapú ütközésetektálás:** Az objektumok átfedését nem pixelszinten, hanem valamilyen befoglaló objektum(ok) (doboz, kör, poligon stb.) szintjén határozzuk meg. Általában nem precíz ütközést tesz lehetővé.

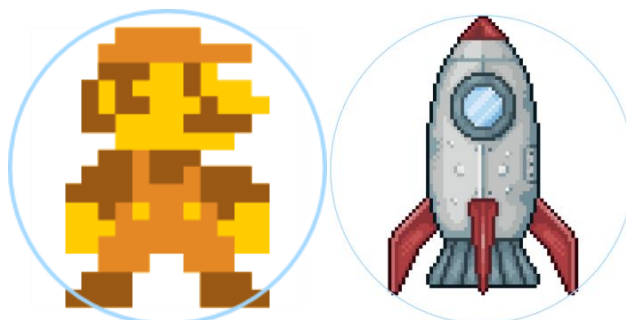
A pixelalapú ütközésetektálás számításigényes és bonyolult lehet, különösen akkor, ha az objektum textúrája összetett. Emiatt a játékfejlesztők gyakran próbálnak egyszerűsített alakzatokat, például köröket vagy négyzeteket alkalmazni az ütközések vizsgálatára. Ezek az egyszerű formák könnyen kezelhetők és a velük végzett műveletek – mint az ütközésvizsgálat, forgatás, és eltolás – sokkal kevésbé számításigényesek [7], mint egy bonyolultabb poligon- vagy pixelszintű vizsgálat. Bár ezek az egyszerű alakzatok nem mindig követik pontosan az objektumok formáját, hatékonyak és jól alkalmazhatók a gyakorlatban.

Jelen cikk a továbbiakban a befoglaló objektum alapú ütközési megoldásokra koncentrál. Bemutatja az ennek megvalósításhoz szükséges legfontosabb eljárásokat.

3. Befoglaló kör alapú ütközés

3.1. Befoglaló kör alapú ütközés

A befoglaló kör (*Bounding Circle*) (esetleg ellipszis) alapú ütközésvizsgálat a lehető legegyszerűbb ismert megoldás annak eldöntésére, hogy két objektum fedésben van-e [8]. Ilyenkor minden objektumot egy (valamilyen szinten illeszkedő) körbe foglunk be. A kör középpontját és sugarát általában annak megfelelően határozzuk meg, hogy az ütközésvizsgálat a lehető leghatékonyabb legyen. Ha túl nagy a kör vagy nem jól illeszkedik az objektumra, akkor az objektum szélein nem valós ütközések lesznek. Ha pedig túl kicsi, akkor az objektum akár részegesen belelőghat a másik objektumba, például a falba. Természetesen a kört lehetséges akár automatikusan is számolni. Ilyenkor az objektum mögötti grafikai elem (kép) betöltése után, annak szélessége és magassága adhat támpontot. Az automatizmus azonban sok esetben nem megfelelő, mert a befoglaló kör meghatározásánál nem mindig az a cél, hogy az objektum minden pixele bele essen. Az alábbi ábra ez mutatja be:

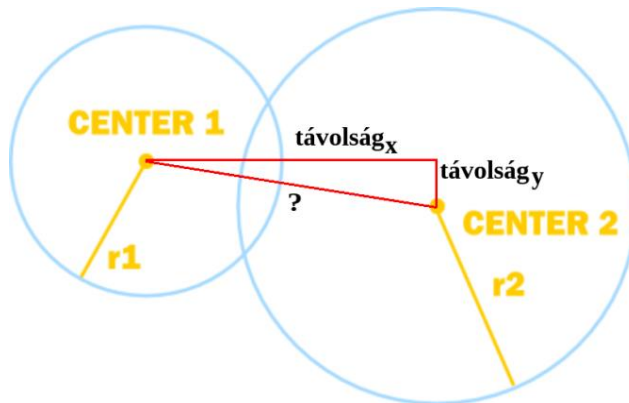

1. ábra. Befoglaló kör a játékok objektumok körül. Látható, hogy a jobb oldali rakéta esetében már nem ideális a befoglaló kör alkalmazása

Hogy érdemes akkor megadni a befoglaló köröket? Általában kézzel úgy, hogy a különböző játékok objektumokhoz kiegészítő leíró fájlt készítünk, amely nemcsak az animáció fázisainak képi elemeit, hanem az azokhoz tartozó befoglaló köröket is tartalmazza.

3.2. Ütközések érzékelése

Az ütközések érzékelése ezen típusú befoglaló objektumok esetében a legegyszerűbb. Sokan, főleg kezdő játékfejlesztők ezért alkalmazzák előszeretettel. Mivel a két objektum szabályos, így akkor beszélhetünk ütközésről, amikor a befoglaló körök átfedik egymást, így ezt a tényt kell megvizsgálnunk. Két befoglaló kör pedig csakis akkor fedi át egymást, amikor a körök középpontjának távolsága kisebb, mint a sugarak összege:

2. ábra. Ütközésvizsgálat befoglaló körökkel

Az ütközésérzékelés pszeudokódja:

```
bool checkCollision(center1, r1, center2, r2) {

    // Calculate the distance of the centers
    distanceX = center1.X - center2.X
    distanceY = center1.Y - center2.Y

    // Calculate distance based on Pythagorean theorem
    d = sqrt((distanceX * distanceX) + (distanceY * distanceY))

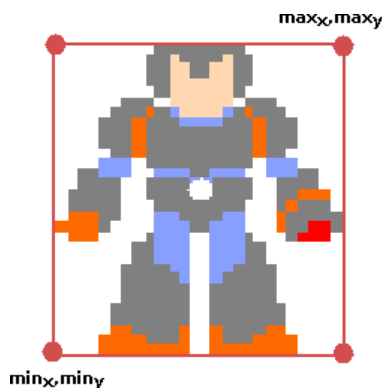
    // Check collision
    if (d <= (r1 + r2))
        return true; // Collision

    return false; // No collision
}
```

A megoldás legfőbb erénye – ahogyan a mintakódból is jól látszik –, hogy rendkívül egyszerű és számítási szempontból kis erőforrásigénnyel rendelkezik. Főként olyan esetekben javasolt, amikor olyan objektumaink vannak, amelyek jól illeszkednek a körbe.

4. Befoglaló doboz alapú ütközés érzékelés

Az ütközésvizsgálatok másik legegyszerűbb, de mégis legnépszerűbb megvalósítási formája a befoglaló doboz alapú megoldás (*rectangular collision detection*). Ebben az esetben az objektumot egy „dobozzal”, azaz egy négyzettel vagy téglalappal veszszük körbe (3. ábra). Népszerűsége egyrészt abból ered, hogy megvalósítása szintén egyszerű, másrészt adaptációs képessége révén viszonylag jól leírhatók vele az ütközésben résztvevő nem kör jellegű objektumok.

3. ábra. Legjobban illeszkedő befoglaló doboz.

Láthatóan nincs üres pixel az alakzat
legszelesei pontjai és a doboz oldalai között.

A befoglaló dobozt a legegyszerűbb esetben az objektum kétdimenziós képének, azaz a textúrájának a méretei alapján határozhatjuk meg. Ha a Sprite megfelelően van megrajzolva és nem tartalmaz felesleges átlátszó pixeleket a széleken, akkor a doboz a textúra betöltésekor könnyen kiszámítható. A doboz meghatározásánál általában arra törekednek, hogy a legjobban illeszkedő, úgynevezett „*Best fit rectangle*” vagy „*minimum bounding rectangle (MBR)*” modellt alkalmazzák. Ennek célja, hogy minimalizálják vagy elkerüljék a téves ütközésészleléseket. Például, ha az x tengely mentén megnövelnénk a doboz méretét, akkor az ütközést érzékelne akkor is, amikor az objektum még nem ért hozzá a falhoz.

A következő kódrészlet egy lehetséges befoglaló dobozt megvalósító osztály leírást mutat be:

```
class CboundingBox2D {
    CVector2 minpoint;           // Box minpoint
    CVector2 maxpoint;           // Box maxpoint
    CVector2 bbPoints[4];        // bounding box points
    float boxHalfWidth;          // box half width
    float boxHalfHeight;         // box half height
    matrix4x4f tMatrix;          // Transformation matrix
    bool mEnabled;               // BB is enabled or not

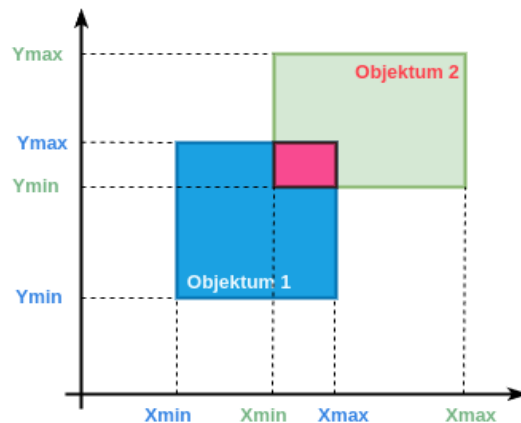
public:
    ...
};
```

Két dimenzióban a befoglaló doboz négy sarkpontjának (*bbPoints[4]*) megadásával határozható meg, de a számítások gyorsítása érdekében célszerű a képernyő koordináta-rendszeréhez viszonyított minimum- (minpoint) és maximum- (*maxpoint*) pontokat is tárolni. Az előző ábrán ezek a bal alsó és a jobb felső pontot jelentik. Ezen

kívül a számításokhoz szükség lesz egy transzformációt végző mátrix osztályra, és gyorsítás céljából érdemes eltárolni a doboz szélességének és magasságának a felét is.

4.1. Doboz-doboz ütközésérzékelés

Az ütközés meghatározásának algoritmusai rendkívül egyszerűk: ha két objektum befoglaló doboza átfedi egymást, akkor az objektumok ütköznek. Az alábbi ábra szemlélteti ezt a folyamatot:

4. ábra. AABB-ütközés. Az átfedéssel az ütközés ténye megállapítható.

Két doboz átfedésének számítása nem igényel nagy erőforrást. Azonban lehetnek olyan esetek, amikor akár több száz objektum van a képernyőn, így bármilyen optimalizáció csökkenti a CPU terheit. Ezért implementációs szempontból célszerű inkább azt az esetet vizsgálni, amikor nincs ütközés, mert ez egy gyorsabb számítást eredményez:

```
boolean CheckBoxOverLap(CBoundingBox2D box1, CBoundingBox2D box2)
{
    if (box1.maxpoint.x < box2.minpoint.x ||
        box1.minpoint.x > box2.maxpoint.x) {
        return false;
    }

    if (box1.maxpoint.y < box2.minpoint.y ||
        box1.minpoint.y > box2.maxpoint.y) {
        return false;
    }
    return true;
}
```

Fontos megemlíteni a befoglaló doboz alapú megoldás egyik hátrányát is. Ha olyan objektumok ütköznek, amelyek „lyukasak” és csak a lyukas részeik érintkeznek, akkor nem mindig történik valódi ütközés. Bár a befoglaló doboz nem mindig követi pontosan az objektum formáját, hatékony és széles körben alkalmazott megoldás a gyakorlatban. Ennek oka az egyszerűsége, a kevesebb számítási igénye, és hogy sok

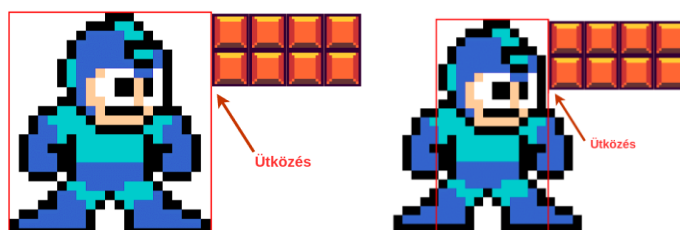
játék esetében a gyors mozgás során nem észleljük, hogy az ütközés nem pontosan a pixel szintjén történik.

Bár fent úgy fogalmaztunk, hogy a célszerű a legszűkebb dobozt meghatározni, sok esetben ez sajnos nem elég a valóság-hű élmény eléréséhez. Tipikus példa a platformjátékok, ahol a karaktert folyamatosan húzza a gravitáció, és addig nem esik le, amíg a doboza ütközik a talaj dobozával. Nem célszerű a dobozt ilyenkor a figura textúrájához illeszteni minden fázisban, különben előfordulhat, hogy az objektum nem esik le, amikor már le kellene. A következő kép egy klasszikus játékból készült, amelyben a karakter doboza pontosan a képének méretével egyezik meg lehetővé téve így azt, hogy akár 1 pixelen álljon a magasban.

5. ábra. Giana Sisters – 1987. A főhős képes volt stabilan állni a talajon, ha a befoglaló dobozának legszélső pixele már ütközött.
A játékban egyébként ezt számos helyen ki kellett használni.

A hiba kiküszöbölésére kialakult egy nagyon egyszerű, de könnyen megvalósítható megoldás a gyakorlatban. A befoglaló doboz méretét nem pixelre pontosan az objektum képére számolják ki, hanem redukálják annak méretét valamilyen mértékben. Az alábbi ábra jól demonstrálja ezt:

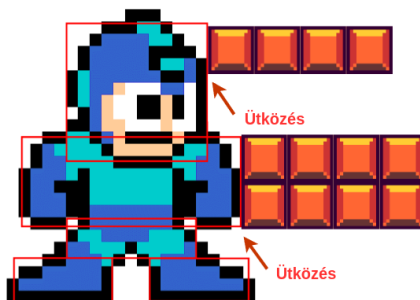
6. ábra. Redukált méretű befoglaló doboz
valóság-hűbb ütközésérzékelést tesz lehetővé

A redukálás történhet valamilyen algoritmussal automatikusan, vagy akár kézi megadással. Ahogyan már a befoglaló körnél is említésre került, gyakran egy külön leíró fájl alkalmaznak, amelyben lehetőség van minden doboz méretének kézi megadására.

4.2. Több befoglaló doboz alkalmazása

Amennyiben geometrialilag nem olyan jellegű szabályos objektumokat használunk a grafikus alkalmazásban, amelyek a téglalap segítségével megfelelően lefedhetők, úgy a normál AABB nem ad kielégítő megoldást. A széleken jelentkező üres területek gyakori fals ütközéshez vezethetnek, amelyek nagymértékben ronthatják a játékélményt.

A befoglaló dobozok egy továbbgondolt megoldása, ha nem egy, hanem akár több befoglaló objektumot is használunk az ütközési felület lefedésére. Az alábbi ábra erre mutat példát:

7. ábra. Több befoglaló doboz (*multiple bounding boxes*) használata nagymértékben javítja az ütközés érzékelésének hatékonyságát

A gyakorlatban számos esetben lehet hasznunkra ez a megközelítés, több szempontból lehet fontos. A legfőbb célja, hogy segítségével pontosíthatjuk az ütközésetektálást. Vannak esetek, amikor egy doboz önmagában nem elegendő a kellő pontosságú ütközések megvalósításában, több doboz segítségével az eredmény javítható.

```
bool CheckCollision(CGameObject2D object1, CGameObject2D object2) {
    if (object1.isVisible() == false || object2.isVisible() == false)
        return false;

    vector <CBoundingBox2D> object1BBs = object1.getBoundingBoxes();
    vector <CBoundingBox2D> object2BBs = object2.getBoundingBoxes();

    for (int i = 0; i < object1BBs.size(); i++) {
        CBoundingBox2D object1Box = object1BBs[i];

        // Loop all the bounding boxes
        for (int j = 0; j < object2BBs.size(); j++) {
            CBoundingBox2D object2Box = object2BBs[j];
            bool result = CheckBoxOverlap(object1Box, object2Box);

            // Check overlapping case
            if (result == true) {
                return true;
            }
        }
    }

    return false;
}
```

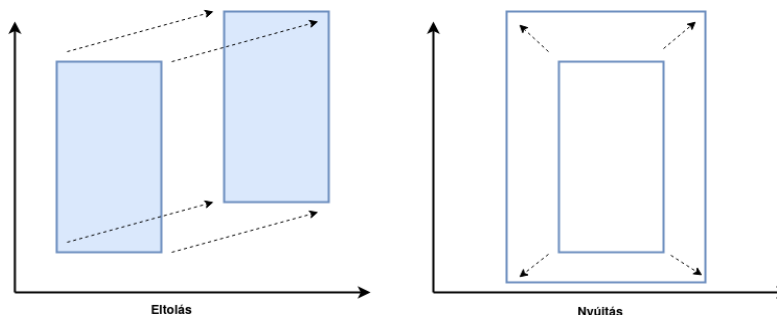
4.3. Befoglaló doboz mozgatása

Fontos néhány szót ejteni a befoglaló dobozok gyakorlati megvalósításáról. Az AABB-alapú ütközésvizsgálat a gyakorlatban azt jelenti, hogy a játékobjektum mögött az AABB egyfajta „láthatatlan” dobozként jelent van, amelyet folyamatosan mozgatunk a játékobjektum elmozdulásának megfelelően. Gyakorlati szempontból bármilyen számítógépes játék készítése igényli azt, hogy a befoglaló dobozokat meg is tudjuk jeleníteni a játék közben. Ennek számos praktikussági oka van. Legfőképp egyfajta debuggolási lehetőséget kínál a fejlesztők számára akkor, ha a játék meghajtó motorja házon belül készül, nem pedig külső komponensként kerül beépítésre.

A dobozok mozgatása és a megjelenítés között azonban egy kisebb szakadék van. Míg a megjelenítést a GPU végzi a dobozok világkoordinátájának megfelelően és a pontos pozíció kiszámítása vertexárnyalóban történik, addig a dobozok bármilyen egyéb számítása (pl. átfedésvizsgálat) pedig a CPU oldalon. Az ütközésvizsgálat csakis akkor lesz pontos és működőképes, ha a doboz GPU általi kirajzolási a pozíciója egyezik a CPU oldalon végzett számításokkal.

Az objektum mozgatása (eltolás, forgatás, nyújtás) során tehát a doboz koordinátáját szintén transzformálni kell. A gyakorlati megvalósítás szempontjából érdemes megjegyezni, hogy egy objektum dobozának két változatát érdemes eltárolni: az eredeti és a transzformált változatot. Az eredeti példányt azért érdemes megtartani, mert bármilyen mozgás során ezt érdemes alapul venni, és a mozgási paramétereknek megfelelően ebből számolni a transzformált változatot. A transzformált változatot pedig azért célszerű tárolni, mert egy játékcikluson belül többször lehet szükség erre dobozra.

Az eltolás esetén nem jelentkezik komoly probléma, hiszen a doboz orientációját és méretét tartva mozog. Számítása egyszerű, az eredeti AABB koordinátáit transzformáljuk az új pozícióra. A nyújtási transzformáció esete is hasonló az eltoláshoz annyi különbséggel, hogy itt már figyelembe kell venni azt, hogy mi a transzformáció középpontja. A játékot mozgató motor esetében fontos döntés az, hogy hol legyen az objektum lokális koordináta-rendszerének origója [13]. Ez sok esetben az objektum közepe, vagy az objektum egyik sarokpontja. Ez a döntés befolyásolhatja a doboz nyújtásának számítását. Forgatás esetén azonban más jellegű nehézségekbe ütközünk.

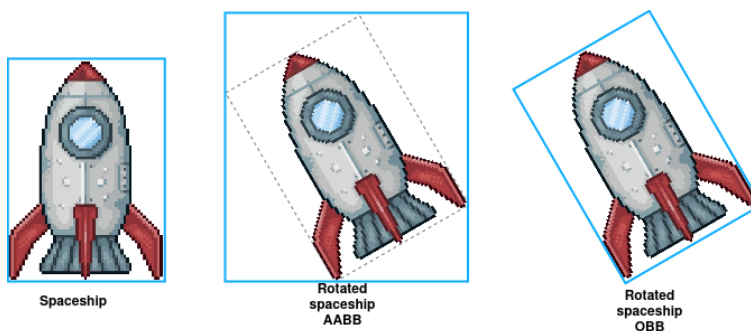
8. ábra. Befoglaló doboz eltolása és nyújtása

4.3.1. Befoglaló doboz forgatása

Az eddig bemutatottak alapján a dobozok forgatása természetes módjának tekinthetjük azt, ha a doboz sarokpontjait a megfelelő irányba elforgatjuk megkapva így az elfordult objektumot. A gyakorlatban azonban két megközelítés alakult ki a doboz orientációját tekintve:

- **Axis-Aligned Bounding Boxes (AABB):** olyan téglatest (2D-ben téglalap), amelynek minden éle egy koordinátatengellyel párhuzamos.
- **Oriented Bounding Box (OBB):** olyan téglatest (2D-ben téglalap), amely az objektum forgatásával együtt fordul.

A két megoldás közötti különbséget a következő ábrák szemléltetik:

9. ábra. AABB és OBB közötti különbség

Míg bárki számára az OBB tűnik a természetes megoldásnak, a gyakorlatban mégis inkább az AABB-t alkalmazzák. Ennek oka, hogy az OBB esetén két tetszőlegesen elforgatott doboz átfedését kell vizsgálni, amely matematikailag bonyolultabb algoritmussal írható le. Az AABB megvalósítása, a dobozok átfedésének kiszámítása (ütközésvizsgálat), a képernyő dobozával történő láthatósági vizsgálat (látszik-e a képernyőn vagy sem) lényegesen egyszerűbb, mint az OBB esetében.

Az elforgatott AABB hátránya azonban szemmel látható: a doboz forgatása során az eredeti mérete megváltozik, ezzel pedig az ütközésérzékelés hatékonysága nagymértékben romolhat.

A következőkben az AABB elforgatásának eljárását mutatjuk be. Megfogjuk figyelni azt, hogy a doboz mérete miért változik és hogyan kapunk az elforgatás után ismét a koordinátatengelyekkel párhuzamos dobozt.

4.3.2. AABB forgatása a gyakorlatban

Az AABB-típusú befoglaló dobozok forgatása egy háromlépéses folyamat:

1. Doboz négy pontjának transzformálása a forgatási szögnek megfelelően
2. Az elforgatott pontokból megkeressük a minimális és a maximális pontokat, tehát a új doboz határait
3. Ezen pontok alapján létrehozuk a koordinátatengelyekkel párhuzamos új dobozt

A következőkben röviden bemutatjuk hogyan történik a gyakorlatban az AABB forgatása. A megoldás során arra van szükségünk, hogy a doboz 4 darab pontját elforgassuk, majd az elforgatott pontok alapján ismét meghatározzuk az AABB-t. A példa-algoritmus a dobozt az x tengely mentén forgatja el, lényege röviden a következő:

```
// loop all the 4 points
for (unsigned int i = 0; i < AABB_POINTS; i++){
    // setup points as a vector
    CVector2 point(bbPoints[i].x,bbPoints[i].y);
    // rotate BB vector
    m_mTransformationMatrix.rotate_x(&point, angle);
    bbPoints[i].x = point.x;
    bbPoints[i].y = point.y;
}
```

Ezek után újra kell alkotni a befoglaló dobozt, hogy ismét megfeleljen az AABB követelményeinek. Ezt két függvénnyel hajtjuk végre:

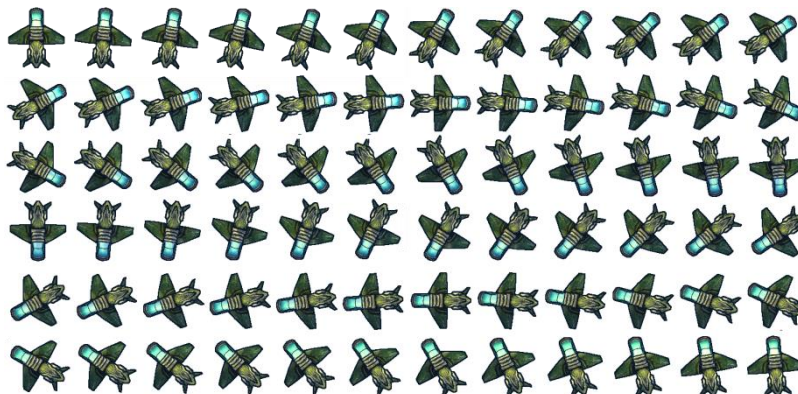
```
// Search min and max points
searchMinMax();

// setup AABB box
setUpBBPoints();
```

A *searchMinMax()* függvény megkeresi az elforgatott pontok közül az *x,y* koordináták alapján a minimális és a maximális pontokat. Ezek után a *setUpBBPoints()* függvény pedig meghatározza a doboz 4 új pontját.

```
void setUpBBPoints()
{
    bbPoints[0].x = minpoint.x;
    bbPoints[0].y = minpoint.y;
    bbPoints[1].x = maxpoint.x;
    bbPoints[1].y = minpoint.y;
    bbPoints[2].x = maxpoint.x;
    bbPoints[2].y = maxpoint.y;
    bbPoints[3].x = minpoint.x;
    bbPoints[3].y = maxpoint.y;
}
```

Fontos megjegyezni, hogy a forgatás következménye a doboz méretének megváltozása. Az *x* ábrán szaggatott vonal jelzi az eredeti objektum „lefedett területét”. Mivel a forgatás hatására megváltozott doboz mérete már sok esetben nem ideális az ütközések érzékeléséhez, ezért nem minden esetben alkalmazzák az ilyen jellegű forgatást. Talán a „hiba” kiküszöbölése lehet, ha az elforgatott doboz méretét valamilyen mértékben csökkentjük. Bizonyos játékokban azonban ettől eltérő, de egyszerű megoldást választanak. A játékobjektum összes elfordított képét (akár 360 darabot) elkészítik egy rajzolóprogrammal és külön képként tárolják el. Így minden ilyen „fázisnak” saját befoglaló objektuma lehet, amely nem szenved a korábbi elforgatás során jelentkező doboz méretváltozástól. A játékmenet során pedig az aktuális elfordulási szögnek megfelelő képet jelenítik meg.

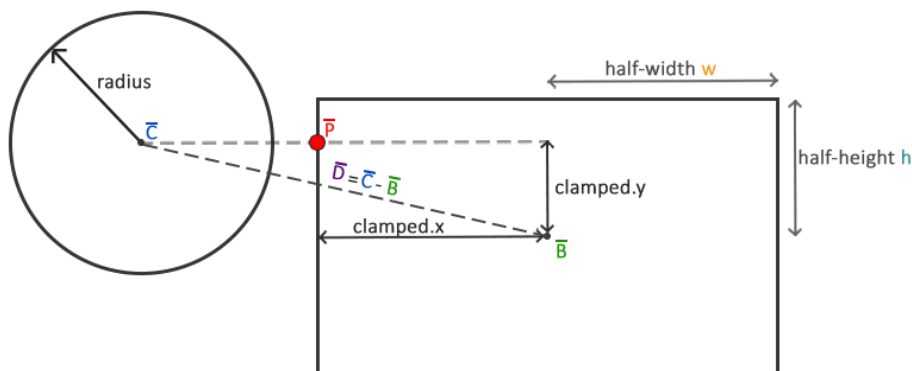

10. ábra A játékobjektum elforgatott fázisai

4.4. Befoglaló kör és doboz ütközésvizsgálata

Nem szabad elfeledkeznünk azonban egy a gyakorlatban is előforduló esetről, amikor különböző típusú befoglaló objektumot ütköznek össze. Nem kell messzire menni, egy tipikus falbontó (breakout) játékban a golyót egy befoglaló kör, a téglákat pedig befoglaló doboz határolja.

Az ütközések érzékelése ebben az esetben egy picit bonyolultabb lesz a korábbiakhoz képest. Az algoritmus logikája a következő [9]: Meg kell találni a befoglaló dobozon a körhöz eső legközelebbi pontot (P). Amennyiben a pont és a kör középpontjának távolsága kisebb, mint a kör sugara, úgy ütközés történt.

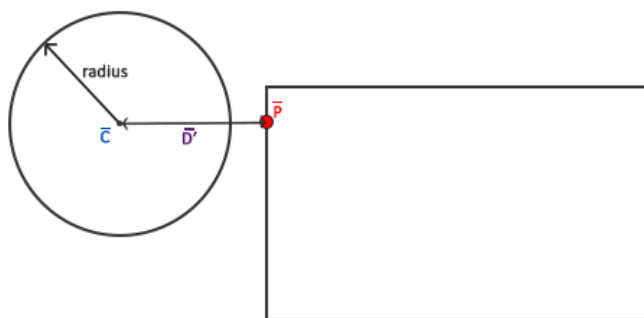
11. ábra. Kör – AABB-ütközés geometriai szemléltetése

Az első lépés a kör középpontja (C) és a doboz középpontja (B) közötti távolságvektor (D) meghatározása. Majd ezt a vektort a doboz fele méreteinek megfelelően levágjuk (clamp). A doboz fele a doboz középpontja és a szélei közötti távolság. Az így kapott vágás utáni pont mindig a doboz egyik élén helyezkedik el valahol.

A vágásművelet azt jelenti, hogy egy adott értéket mindig egy értéktartomány-halmazhoz igazítjuk. Az alábbiak szerint értelmezhetjük:

```
float clamp(float value, float min, float max) {
    return max(min, min(max, value));
}
```

A vágás után adódó P pont jelenti az AABB azt a pontját, amely legközelebb esik a körhöz. Az ütközés meghatározásához már csak annyit kell tennünk, hogy kiszámítjuk a kör középpontja (C) és a P közötti távolságot. Ehhez szükségünk van a D vektorra, amely a C és P vektorok különbségeként adódik. A D vektor hossza fogja adni a távolságot. Amennyiben ez az érték kisebb, mint a kör sugara, úgy ütközés volt.

12. ábra. Kör – AABB-ütközés geometriai szemléltetése

Az ütközésérzékelés pszeudokódja:

```
checkAABB_Circle_collision(AABB, Circle)

    // Distance of the two center
    Vector2 d_vector = Circle.center - AABB.center;
    Vector2 aabb_half_extents(AABB.sizeX / 2.0, AABB.sizeY / 2.0);
    float clampedX = clamp(d_vector.x, -aabb_half_extents.x,
        aabb_half_extents.x);
    float clampedY = clamp(d_vector.y, -aabb_half_extents.y,
        aabb_half_extents.y);
    Vector2 closestPoint = AABB.center + Vector2(clampedX, clampedY);

    Vector2 new_d_vector = closestPoint - Circle.center;

    // Calculate the distance
    diff = sqrt((new_d_vector.x * new_d_vector.x) + (new_d_vector.y *
        new_d_vector.y))

    if (diff <= (Circle.radius))
        return true; // Hit

    return false; // No hit
}
```

5. Befoglaló poligon

Természetesen a gyakorlatban dolgozhatunk olyan objektumokkal, amelyek esetében egyik eddig ismertetett megoldás sem nyújt megfelelő eredményt. Amennyiben még pontosabb ütközésérzékelésre van szükség, úgy a befoglaló poligon alapú megközelítést célszerű alkalmazni.

A befoglaló poligon egy tetszőleges pontból álló konvex vagy konkáv sokszög, amelynek célja, hogy a lehető legjobban illeszkedő formával vegyük körbe a játékobjektumot. Az ütközésvizsgálatot pedig ezen poligonra hajtjuk végre.

13. ábra. Befoglaló poligon alkalmazása (Spine animation tool [11])

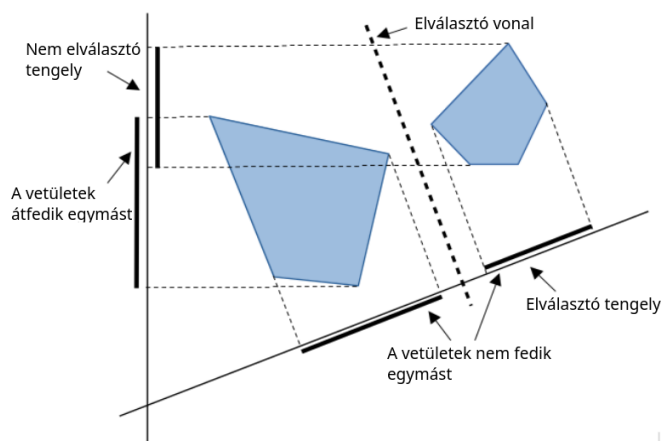
Láthatóan a poligon alapú megközelítés hatékonyan képes felvenni az objektum alakját. Napjainkban egyre több játékmotor kezdi már támogatni ezt a megközelítést. Általában külön szerkesztőfelületet biztosítanak a poligon létrehozására és módosítására a játékmotor editorjában (pl. Unity [15], Cocos Creator [14]).

Két poligon ütközésének érzékelése már komplexebb feladat. Az irodalomban több megközelítés is elterjedt. Egyik ismert megoldás, amikor a poligont háromszögek halmazára bontjuk fel, majd ezen a halmazon végezzük el a szükséges típusú vizsgálatot. A vizsgálat típusa függhet az ütközésben részt vevő objektumok típusától. Amennyiben két poligon ütközik úgy poligon-poligon ütközésvizsgálatról beszélünk. Itt akár alkalmazhatunk háromszög-háromszög ütközésvizsgálatot, vagy megvizsgálhatjuk, hogy az adott objektum poligonjának valamelyik pontja benne van-e a másik objektum egy adott háromszögében. A következőkben egy gyakorlatban előszeretettel alkalmazott megoldást mutatunk be.

5.1. Elválasztó tengelyek elmélete

Az elválasztó tengelyek elmélete (*Separating Axis Theorem, SAT*) egy olyan technika, amellyel megállapítható, hogy két konvex alakzat metszi-e egymást. Alkalmazható a minimális penetrációs vektor azonosítására is, amely hasznos a fizika szimulációjához és más alkalmazásokhoz. Ez a sokoldalú algoritmus kiküszöböli a specifikus ütközésszélési kód szükségességét minden egyes alakzat típus-pár esetén, ami végső soron csökkenti a szükséges kód mennyiségét és megkönnyíti a karbantartási erőfeszítéseket.

A SAT kimondja, hogy két konvex alakzat akkor és csak akkor nem metszi egymást, ha létezik legalább egy tengely, ahol az alakzatok ezen a tengelyen lévő merőleges vetületei nem metszik egymást.

14. ábra. SAT működése

Tehát, ha két alakzat közé tudunk vonalat húzni anélkül, hogy egyiket sem érintenénk, akkor nincsenek átfedésben. Az objektumokat lerajzolva ez meglehetősen egyszerű. A gyakorlatban ezt úgy érhetjük el, hogy az alakzatokat egy tengelyre vetítjük, és ellenőrizzük az átfedést. Ha találunk egy tengelyt, ahol a vetületek nem fedik egymást, akkor azt mondhatjuk, hogy a két alakzat nem ütközik. Egy kétdimenziós objektum vetülete egydimenziós „árnyék”. Azt a vonalat, ahol az alakzatok vetületei (árnyékai) nem fedik egymást, elválasztási tengelynek nevezzük.

Programozási szempontból túl intenzív lenne minden lehetséges szöget ellenőrizni. A sokszögek természetéből adódóan csak néhány fontosabb kulcsszöget kell ellenőriznünk. A kétdimenziós sokszögek kezelésekor csak azokat a tengelyeket kell megvizsgálni, amelyek merőlegesek az alakzat élére. Ha a vetületek nem fedik egymást legalább az egyikben, az alakzatok nem fedik át egymást. A fenti képen ezek közül a tengelyek közül csak kettő látható, de az adott esetben 9 van belőlük (egy minden élhez).

15. ábra. Objektum oldalának (élének) tesztelése

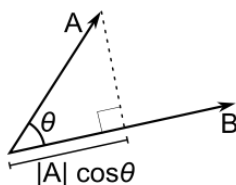
Az algoritmus logikája a következőképpen foglalható össze:

```

For each edge of both polygons:
    Find the perpendicular axis to the current edge.
    Loop through every point on the first polygon and project it onto the axis.
    (Keep track of the highest and lowest values found for this polygon).
    Do the same for the second polygon
    Check the projections for overlap.
    If the polygons don't intersect exit the loop
  
```

5.1.1. A vetítés

A vetítés a következő módon valósítható meg: tekintsünk minden élt A vektornak, a vetítési tengelyt pedig B vektornak, ahogy az alábbi ábrán [12] látható:

16. ábra. Objektum oldalának (élének) tesztelése

Két képlet segíthet ennek az ábrának az értelmezésében: a koszinusz trigonometrikus definíciója és a keresztszorzat geometriai definíciója:

$$\cos\theta = \frac{|\text{projection of } A \text{ onto } B|}{|A|} \quad (1)$$

$$A \cdot B = |A||B|\cos\theta \quad (2)$$

Ezeket az egyenleteket kombinálhatjuk a vetítési képlethez:

$$\text{projection of } A \text{ onto } B = A \cdot \bar{B}, \text{ ahol } \bar{B} \text{ egy egységvektor a B irányába}$$

Így adott két vektor – egy a tengelyre (amelynek egységvektornak kell lennie), egy pedig az ütközési sokszögünk egyik sarkára – vetíthetjük a sarkot a tengelyre. Ha ezt minden sarok esetében meg tesszük, akkor a sokszögből megtaláljuk a minimális és maximális vetületet [12].

Segítő módszer a min és max értékek megtalálásához:

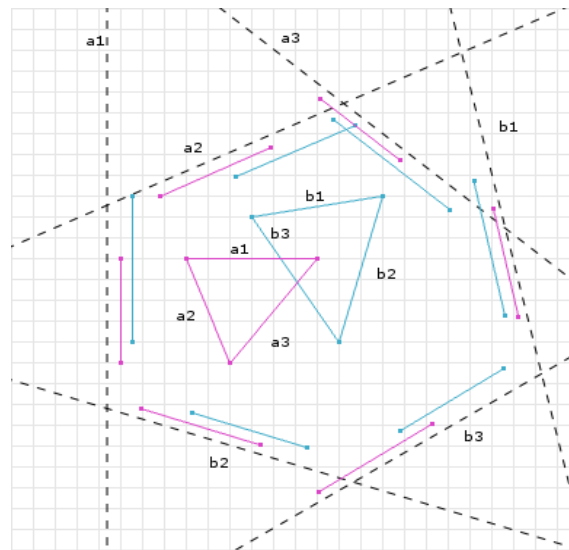
```

private MinMax FindMaxMinProjection(BoundingPolygon poly, Vector2 axis)
{
    var projection = Dot(poly.Corners[0], axis);
    var min, max = projection;
  
```

```

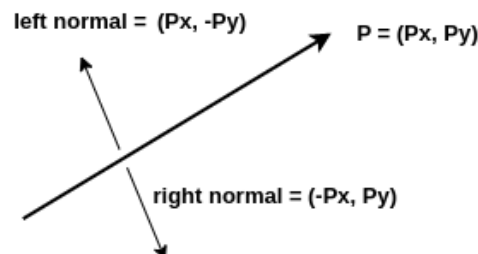
for (var i = 1; i < poly.Corners.length; i++)
{
    projection = Dot(poly.Corners[i], axis);
    max = max > projection ? max : projection;
    min = min < projection ? min : projection;
}
return new MinMax(min, max);
}
    
```

Ha mindkét alakzatra meghatározzuk a minimális és maximális vetületet, akkor láthatjuk, hogy átfedik-e egymást vagy sem.

17. ábra Két konvex alakzat metszéspontvizsgálata sok oldalellenőrzéssel [12]

Ha nincs átfedés, akkor találtunk egy elválasztó tengelyt, és leállíthatjuk a keresést. Geometriaileg kimutatható, hogy a tesztelendő minimum egy a sokszög minden él-normáljával párhuzamos tengely – vagyis egy a sokszög élére merőleges tengely. Minden élnek két normálja van, egy bal és egy jobb:

18. ábra. Él normális

Az él normális az élvektorra merőleges egységvektor (egy vektor az él mentén) 2D-ben. Kiszámítható az x és y komponensek felcserélésével és az egyik tagadásával. Ezen normálok egyike kifelé, a másik pedig a sokszögben fog nézni, a pontok sorrendjétől függően (az óramutató járásával megegyezően / balra). Mindkét irány működhet, amíg betartjuk az irányt. Tehát a normálértékeket úgy számítjuk ki, hogy a pontjainkon át iteráljuk, és létrehozunk vektorokat az egyes élekre, majd kiszámítjuk az adott élre merőleges vektort.

```
public struct BoundingPolygon {
    Vector2[] mCorners;
    Vector2 mCenter;
    Vector2[] mNormals;

    public BoundingPolygon(Vector2 _center, Vector2 _corners) {
        mCenter = _center;
        mCorners = _corners;
        var normals = new HashSet<Vector2>();

        var edge = Corners[mCorners.length - 1] - mCorners[0];
        var perp = new Vector2(edge.Y, -edge.X);
        perp.Normalize();
        normals.Add(perp);

        for (var i = 1; i < mCorners.length; i++) {
            edge = mCorners[i] - mCorners[i - 1];
            perp = new Vector2(edge.Y, -edge.X);
            perp.Normalize();
            normals.Add(perp);
        }
        mNormals = normals.ToArray();
    }
}
```

Két *BoundingPolygons* közötti ütközés észleléséhez végig iterálunk a kombinált normálisaikon, mindegyikhez generálunk egy *MinMax* értékét, és teszteljük az átfedést. Példakód:

```
public bool Collides(BoundingPolygon p1, BoundingPolygon p2) {
    foreach(var normal in p1.mNormals){
        var mm1 = FindMaxMinProjection(p1, normal);
        var mm2 = FindMaxMinProjection(p2, normal);
        if (mm1.Max < mm2.Min || mm2.Max < mm1.Min) return false;
    }
    foreach (var normal in p2.mNormals) {
        var mm1 = FindMaxMinProjection(p1, normal);
        var mm2 = FindMaxMinProjection(p2, normal);
        if (mm1.Max < mm2.Min || mm2.Max < mm1.Min) return false;
    }
    return true;
}
```

A SAT számos tengelyt tesztelhet átfedés szempontjából, azonban az első tengelynél, ahol a vetületek nem fedik egymást, az algoritmus azonnal kiléphet, megállapítva, hogy az alakzatok nem metszik egymást. Ennek a korai kilépésnek köszönhetően a

SAT ideális olyan alkalmazásokhoz, amelyekben sok objektum van, de kevés ütközés (játékok, szimulációk stb.).

6. Összefoglalás

Az ütközések érzékelése szerves részét képezi a mai számítógépes vizualizációnak legyen az egy játék vagy bármilyen alkalmazás, ahol interakcióra van szükség. Bár a mai szoftverek egyre komplexebbek, egyre több mozgó objektummal dolgoznak, de a háttérben megvalósított ütközések érzékelése jól ismert szakmai megoldásokkal történik. Bár a hardverek teljesítménye sokat nőtt az utóbbi években, a pixelszintű ütközés-érzékelés továbbra sem kínál hatékony alternatívát nagy számításigénye miatt, helyette a befoglaló objektumon alapuló algoritmusok dominálnak. Ezek a megoldások rendelkeznek a fals ütközésérzékelés hibájával. Ezért egy modern grafikus motor általában több megoldást is implementál annak érdekében, hogy lehetőséget kínáljon a módszerek valamilyen szintű kombinációjára a megfelelő eredmény elérése érdekében. Jelen cikk a legfontosabb megközelítéseket tekintette át gyakorlati szempontból. A bemutatott módszerek előnyeit és hátrányait vizsgálva lehetőséget adnak egy hatékony ütközési rendszer megtervezéséhez és elkészítéséhez.

Irodalom

- [1] Kelly, C. (2012). *Programming 2D Games*. 1st edition. A K Peters/CRC Press.
- [2] Gregory, J. (2018). *Game Engine Architecture*. 3rd edition. A K Peters/CRC Press.
- [3] Akenine-Moller, T., Haines, E., Hoffman, N. (2008). *Real-Time Rendering*. 3rd Edition. A K Peters/CRC Press.
- [4] Lazaridis, L., Papatsimouli, M., Kollias, K.F., Sarigiannidis, P., Fragulis, G.F.: Hitboxes: A Survey About Collision Detection in Video Games. In: Fang, X. (ed.). *HCI in Games: Experience Design and Game Mechanics*. HCII 2021. Lecture Notes in Computer Science(), vol 12789. Springer, Cham.
https://doi.org/10.1007/978-3-030-77277-2_24, 2021.
- [5] Guo, K., & Xia, J. (2010). An Improved Algorithm of Collision Detection in 2D Grapple Games. *2010 Third International Symposium on Intelligent Information Technology and Security Informatics*, Jian, China, pp. 328–331.
<https://doi.org/10.1109/IITSI.2010.176>
- [6] Rodrigue, B. (2012). *Algorithmic and Architectural Gaming Design: Implementation and Development*. Chapter 10: Collision Detection in Video Games.
<https://doi.org/10.4018/978-1-4666-1634-9.ch010>
- [7] Schwarzl, T. (2012). *2D Game Collision Detection: An introduction to clashing geometry in games*. Createspace Independent Publishing Platform.
- [8] *Intro to Collision Detection: Collision Detection Basics* (2024). <http://www.kilobolt.com/collision-detection-basics>.
- [9] Learn OpenGL – Collision detection (2024). <http://learnopengl.com/#!In-Practice/2D-Game/Collisions/Collision-detection>.

- [10] Bean, N. (2021). *Foundations of Game Programming*. CIS 580 Textbook, Kansas State University.
- [11] EsotericsSoftware: Spine – 2D animation tool (2024). <http://esotericssoftware.com/>.
- [12] SAT (Separating Axis Theorem) (2024). <https://dyn4j.org/2010/01/sat/>.
- [13] Mileff, P. (2024). Practical Guide To Implement a Simple 2D Game Engine. *Production Systems and Information Engineering*, Volume 11 (3), pp 27–50. <https://doi.org/10.3.2968/psaie.2023.3.3>
- [14] *Cocos game engine* (2024). <https://www.cocos.com>.
- [15] *Unity Engine* (2024). <https://unity.com>.